

KONKURS HISTORYCZNY
DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH
ETAP REJONOWY

Zadanie 1.

max. **4 p.**

Wybitni artyści renesansu

Zaznacz literą „X” trzech artystów, których NIE zaliczamy do przedstawicieli sztuki renesansowej. Zaznacz odpowiednimi literami artystów renesansowych, którzy byli twórczymi następujących dzieł:

- „S” – *Sąd Ostateczny*, fresk w Kaplicy Sykstyńskiej w Watykanie
 „D” – *Dama z gronostajem (lasiczka)*, *Mona Lisa*, *Ostatnia Wieczerza*
 „O” – *Ogród rozkoszy ziemskich (Tysiącletnie królestwo)*
 „N” – *Narodziny Wenus*, *Wiosna*

Podkreśl powyżej tytuł obrazu znajdującego się w Muzeum Narodowym w Krakowie (zbiory Czartoryskich)

Sandro Botticelli	N	Jan Vermeer	X
Hieronim Bosch	O	Pieter Bruegel (starszy)	
Michał Anioł	S	Leonardo da Vinci	D
Peter Paul Rubens	X	Tycjan	
Rembrandt	X	Rafael Santi	
Filippo Brunelleschi		Albrecht Dürer	

Zadanie 2.

max. **5 p.**

Reformacja w Europie

Zaznacz w tabeli (wpisując w odpowiednią rubrykę literę „P” lub „F”), czy poniższe zdania są prawdziwe czy fałszywe.

zdanie	P / F
a) Mimo poparcia Marcina Lutra powstanie chłopskie (1524-1525) w Niemczech zakończyło się klęską.	F
b) Nauka o predestynacji głosiła, że Bóg odwiecznie (z góry) przeznaczył danego człowieka do zbawienia, a innego skazał na potępienie, niezależnie od jego postępowania w życiu doczesnym.	P
c) Krótkotrwały okres (1553-58) panowania Marii I Tudor córki króla Henryka VIII – był okresem pokoju i tolerancji religijnej.	F
d) Przejęcie władzy przez Elżbietę I (ogłoszenie drugiego „Aktu Supremacji” i tzw. „39 artykułów”) oznaczało zwycięstwo w Anglii radykalnego purytanizmu.	F
e) Edykt nantejski ogłoszony w 1598 r. przez króla Henryka IV Burbona zakończył XVI-wieczne wojny religijne we Francji.	P

Zadanie 3.

max. **3 p.**

Europa w XVI w.

Odpowiedz krótko na pytania.

a) Kiedy została ustanowiona w Cesarstwie zasada <i>cuius regio eius religio</i> ?	Co oznaczała dla mieszkańców Cesarstwa zasada <i>cuius regio eius religio</i> ?
na sejmie – po podpisaniu pokoju w Augsburgu / w 1555 r.	konieczność przejścia na religię wyznawaną przez księcia lub opuszczenia księstwa
b) Jakie wydarzenie związane z reformacją miało miejsce we Francji w nocy 23/24 sierpnia 1572?	Do czego doprowadziło?
Noc św. Bartłomieja / masakry różnowierców / hugenotów	do wojny domowej / do konfliktu zbrojnego między katolikami i hugenotami
c) Komu przypisywane są słowa „Paryż wart jest mszy”?	Wyjaśnij ich znaczenie.
królowi Francji Henrykowi IV / królowi Nawarry Henrykowi przewodzącemu stronnictwu hugenockiemu	Henryk stwierdzał w ten sposób, że możliwość koronacji na króla Francji warta jest zmiany wyznania na katolickie

Zadanie 4.

max. **4 p.**

Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVI w.

Uzupełnij zdania oraz zaznacz literami: „C” – wyznania chrześcijańskie, „N” – niechrześcijańskie

Na terenie Rzeczypospolitej Obojga Narodów pod koniec XVI w. (przed zawarciem unii brzeskiej) ludność:

np. mówiąca językiem polskim	wyznawała <u>w większości</u> - <i>katolicyzm</i>	świątynie nosiły nazwę - <i>kościół</i>	- C
mówiąca językiem ruskim	prawosławie	cerkiew	C
mówiąca językiem niemieckim	luteranizm / protestantyzm	zbór	C
Żydzi	judaizm (wyznanie mojżeszowe)	synagoga	N
Tatarzy	islam	meczet	N

Uczeń otrzymuje „1punkt” gdy zdanie jest w całości poprawne

Zadanie 5.

max. **3 p.**

Sobór trydencki

Wymień najważniejsze uchwały soboru trydenckiego

- potępiono wszystkie tezy i doktryny protestanckie, Lutra odrzucono jakąkolwiek ugodę z „heretykami”
- potępiono predestynację (podtrzymano koncepcję wolnej woli)
- opracowano nową syntezę doktryny katolickiej (dogmaty katolickie zostały streszczone w tzw. *Trydenckim wyznaniu wiary* i w *Katechizmie rzymskim*)
- potwierdzono obecność Chrystusa w Eucharystii na Mszy św. jako ofiary,
- potwierdzono znaczenie wszystkich siedmiu sakramentów,
- potępiono indywidualne interpretowanie Pisma Św.
- uznano Biblię i Tradycję Kościoła za równoważne źródła wiary
- uznano łac. tłumaczenie Pisma Św. tzw. Wulgatę za autentyczne zgodne z oryginałem, wolne od błędów i jedyne dopuszczalne w liturgii i nauczaniu
- wydano ponownie indeks ksiąg zakazanych (miał się ukazywać systematycznie)
- wprowadzono surową cenzurę książek pisarzy katolickich
- wzmocniono dyscyplinę kościelną; utrzymano celibat duchownych, wprowadzono zakaz kumulowania stanowisk, obowiązek rezydencji (np. biskupa w diecezji, proboszcza w parafii)
- uznano „de facto” (nie „de iure”) nieomylność papieża w sprawach wiary
- wprowadzono księgi metrykalne (rejestrowano śluby, chrzty, pogrzeby)
- postanowiono utworzyć w każdej diecezji seminarium duchowne
- gruntownie zreformowano i ujednolicono liturgię / kalendarz liturgiczny

Zadanie 6.

max. **2 p.**

Francuska Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela – 26 sierpnia 1789 r.

Jakie prawa człowieka i obywatela gwarantowała Deklaracja... ?

- „naturalne prawa” człowieka:
 - prawo do wolności, własności, bezpieczeństwa, oporu przeciw uciskowi
- suwerenność ludu – narodu francuskiego / odpowiedzialności władzy przed narodem /
 - prawo do oporu przeciwko uciskowi
- wolność słowa / prawo do wolności przekonań
- wolność wyznania / religii
- równość wobec praw / równość w dostępie do urzędów i stanowisk
- niedopuszczalność oskarżenia i aresztowania poza wypadkami określonymi ustawą
- trójpodział władzy / podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską
- nienaruszalność praw własności

Zadanie 7.

max. **4 p**

Epoka oświecenia

Zaznacz literą „X” osiem idei / cech charakterystycznych dla epoki oświecenia

kult wiedzy	...	asceza	...
rozwój szkolnictwa	...	sekularyzacja	...
teocentryzm	...	laicyzacja	...
idea suwerenności ludu	...	idea umowy społecznej	...
tomizm	...	utilitaryzm	...
tolerancja religijna	...	mistycyzm	...

Zadanie 8.

Konstytucja 3 maja

max. **5 p.**

Zaznacz literą „P” zdania prawdziwe (jest ich pięć)

Konstytucja 3 maja:

a) znosiła dziedziczność tronu i liberum veto	
b) wprowadzała trójpodział władz	P
c) znosiła dziedziczność tronu i trójpodział władz	
d) wprowadzała wolną elekcję i liberum veto	
e) znosiła liberum veto i wprowadzała zasadę głosowania większością	P
f) likwidowała podział Rzeczypospolitej na Koronę i Litwę	P
g) nadawała chłopom wolność osobistą	
h) likwidowała wolną elekcję i wprowadzała zasadę dziedziczenia tronu	P
i) nadawała szlachcie nieposiadającej ziemi tzw. gołocie prawo do głosowania na sejmikach	
j) władzę króla ograniczyła poprzez wprowadzenie zasady kontrasygnaty odpowiedniego ministra	P

Zadanie 9.

Sejm rozbiorowy (1773-1775)

max. **5 p.**

Udziel krótkich odpowiedzi

Dlaczego Sejm Rzeczypospolitej ratyfikował w 1773 r. traktaty rozbiorowe ?

Państwa zaborcze, zwłaszcza Prusy groziły poszerzeniem zaborów

Dlaczego opozycja na Sejmie (1773-1775) nie mogła skorzystać z zasady liberum veto ?

Sejm był skonfederowany / przed rozpoczęciem obrad zawiązano konfederację

Jak potoczyły się losy Tadeusza Rejtana po zakończeniu obrad Sejmu ?

popadł w obłąd i popełnił samobójstwo

Czy Sejm rozbiorowy (1773-1775), przeprowadzając reformy, zniósł prawa kardynalne, m.in. liberum veto?

nie

W oparciu o jakie środki finansowe / majątek rozpoczęła działalność Komisja Edukacji Narodowej?

zlikwidowanego Zakonu Jezuitów

Zadanie 10.

Myśliciele i władcy epoki oświecenia

max. **5 p.**

O kim mowa ?

<p>a) Francuski myśliciel, prawnik, historyk i pisarz; uznawany za najwybitniejszego popularyzatora myśli oświecenia. Uznawał potęgę rozumu ludzkiego, stawiał sobie za cel walkę z niesprawiedliwością, nietolerancją i fanatyzmem – jednym z jego najwybitniejszych dzieł był „Traktat o tolerancji”. Łączył sympatię dla parlamentarnego i liberalnego ustroju Anglii z aprobatą oświeconego absolutyzmu oraz schlebaniem władcom - „filozofom” na tronach.</p>	<p>Wolter (François Marie Arouet)</p>
<p>b) Angielski polityk, pisarz i historyk. Zwany „ojcem konserwatyzmu” - pisał m. in.: „Nie wykluczałbym zmian, lecz zmieniałbym po to, by zachować”. Autor „Rozważań o rewolucji francuskiej” wydanych w 1790 r. – już w początkach francuskiej rewolucji potępiał ją. Uznawał, że brytyjski model ustroju stanowi świadectwo wyższości umiarkowania i szacunku dla tradycyjnych form życia społecznego nad dążeniem do gwałtownych zmian.</p>	<p>Edmund Burke</p>
<p>c) Angielski filozof, jeden z prekursorów ekonomii jako odrębnej nauki. Autor „Badań nad naturą i przyczynami bogactwa narodów”. Był zwolennikiem liberalizmu gospodarczego – wolnego rynku i konkurencji, które nie powinny być hamowane i ograniczane przez państwo. Uważał, że swobodna działalność gospodarcza jednostek poszukujących zysku zapewni rozwój i zamożność całego społeczeństwa.</p>	<p>Adam Smith</p>
<p>d) Król Prus w latach 1740-1786. Zwany był „królem filozofem” – był mecenasem ludzi kultury, sam był autorem dzieł literackich i filozoficznych. Wprowadził w swym państwie powszechne nauczanie na poziomie podstawowym (obejmujące dzieci chłopskie). Rozbudował zarazem i unowocześnił armię pruską, prowadząc liczne wojny (m.in. wojna siedmioletnia).</p>	<p>Fryderyk II / Wielki</p>
<p>e) Cesarz, zasiadał na tronie monarchii habsburskiej w latach 1765-1790 (początkowo współrządząc z matką – Marią Teresą) – główny twórca modelu absolutyzmu oświeconego w Austrii, podejmował reformy zmierzające do centralizacji władzy, unowocześnienia systemu oświaty, osłabienia niezależnej pozycji Kościoła katolickiego, równouprawnienia religijnego, objęcia opieką państwa chłopów.</p>	<p>Józef II</p>

Pytania

p i o n o w o

1. Pięcioosobowy organ władzy wykonawczej (1795-99) lub okres w dziejach rewolucyjnej Francji.
2. Sprawował dyktatorską władzę we Francji w okresie największego terroru rewolucyjnego.
3. Nazwa rewolucyjnej rady miejskiej Paryża, która odegrała decydującą rolę w wydarzeniach z 10 sierpnia 1792 r., które doprowadziły do obalenia monarchii.
4. Żona króla Francji Ludwika XVI.
5. Zgromadzenie , którym 17 czerwca 1789 r. ogłosił się stan trzeci i jego zwolennicy.
6. Przyrząd służący do wykonywania kary śmierci podczas rewolucji.
7. Miesiąc, w którym wybuchła rewolucja francuska w 1789 r.
8. Tytuł broszury księdza Sieyès – *Co to jest stan*

p o z i o m o

4. Nazwa *Pieśni bojowej Armii Renu*, która stała się hymnem państwowym rewolucyjnej Francji.
9. Generał, który w 1799 r. dokonał zamachu stanu i przejął władzę jako pierwszy konsul.
10. Społeczeństwo francuskie dzieliło się na trzy stany. Stan pierwszy to...
11. Jeden z najwybitniejszych filozofów francuskiego oświecenia, spopularyzował ideę „suwerenności ludu”.
12. Zebrały się 5 maja 1789 r. : Stany – niezwoływane od 1614 r.
13. Jej zdobycie w 1789 r. stało się symbolem rewolucji francuskiej.
14. Hasło rewolucji francuskiej: *wolność, równość*,
15. Miejscowość pod Paryżem, rezydencja królów francuskich, m.in. Ludwika XVI.
16. Nazwa członków prawego, umiarkowanego skrzydła w Konwencie Narodowym, zwolennicy republiki ale przeciwnicy stracenia króla
17. Nazwa członków Klubu (od nazwy klasztoru) skupiającego radykalnych zwolenników republiki.
18. Departament, w którym wybuchło największe powstanie chłopskie przeciw republice.
19. Ustrój Francji po uchwaleniu Konstytucji we wrześniu 1791 r. – konstytucyjna.